

Obsah

Předmluva	9
Úvod (Inž. Jaromír Šňupárek)	11
1. Suroviny (Inž. Jaroslav Černý)	13
1.1 Močovina	13
1.2 Melamin	16
1.3 Thiomočovina	20
1.4 Dikyandiamid	21
1.5 Guanidin	23
1.6 Benzoguanamin	24
1.7 Jiné aminosloučeniny	24
1.8 Formaldehyd	26
1.9 Paraformaldehyd	28
1.10 Hexametyléntetramin	29
1.11 Jiné aldehydy	29
Literatura	30
2. Chemismus vzniku aminopryskyřic (Inž. Jaroslav Černý)	32
2.1 Reakce močoviny s formaldehydem	33
2.11 Adice formaldehydu na močovinu	34
2.12 Kondenzace metylolderivátů močoviny	37
2.13 Reakce vedoucí k pryskyřicím	39
2.14 Vytvzovací reakce	42
2.2 Reakce melaminu s formaldehydem	43
2.21 Adice formaldehydu na melamin	43
2.22 Kondenzace metylolderivátů melaminu	46
2.23 Reakce vedoucí k pryskyřicím	47
2.24 Vytvzovací reakce	49
2.3 Reakce jiných aminosloučenin s formaldehydem	50
2.31 Reakce thiomočoviny s formaldehydem	50
2.32 Reakce dikyandiamidu s formaldehydem	52
2.33 Reakce guanidinu s formaldehydem	53
2.34 Reakce ostatních aminosloučenin s formaldehydem	54
2.35 Reakce dvou aminosloučenin s formaldehydem	54
2.4 Reakce aminosloučenin s jinými aldehydy	55
2.5 Reakce aminosloučenin s formaldehydem v přítomnosti různých látek	56
2.51 Reakce v přítomnosti alkoholu	56
2.52 Reakce v přítomnosti aminů	58
2.53 Reakce v přítomnosti některých kyselin, popřípadě jejich solí	59
2.54 Reakce v přítomnosti jiných látek	59

Literatura	60
3. Příprava aminopryskyřic (Inž. Jaroslav Černý)	64
3.1 Čisté aminopryskyřice	65
3.11 Močovinové pryskyřice	66
3.111 Příprava metylolmočovín	66
3.112 Příprava močovinových pryskyřic	68
3.12 Melaminové pryskyřice	75
3.121 Příprava metylolmelaminů	75
3.122 Příprava melaminových pryskyřic	77
3.13 Ostatní aminopryskyřice	82
3.131 Příprava dikyandiamidových pryskyřic	82
3.132 Příprava thiomčovinových pryskyřic	83
3.133 Příprava jiných aminopryskyřic	84
3.2 Směsné aminopryskyřice	85
3.21 Příprava močovinomelaminových pryskyřic	86
3.22 Příprava ostatních směsných aminopryskyřic	87
3.3 Modifikované aminopryskyřice	89
3.31 Příprava aminopryskyřic modifikovaných alkoholy	89
3.32 Příprava aminopryskyřic modifikovaných aminy	93
3.33 Příprava aminopryskyřic modifikovaných kyselinami nebo jejich solemi	94
3.34 Příprava aminopryskyřic modifikovaných jinými sloučeninami	95
3.4 Technologie výroby aminopryskyřic	96
3.41 Výrobní zařízení	96
3.42 Výrobní postup	99
Literatura	101
4. Technické pryskyřice (Inž. Jaroslav Černý)	110
4.1 Lepidla a pojiva	110
4.11 Syntetická lepidla na dřevo	111
4.111 Příprava lepidel	112
4.112 Použití lepidel	117
4.12 Pojiva dřevotřískových desek	118
4.13 Lepidla a pojiva jiných hmot	120
4.2 Impregnační pryskyřice	122
4.21 Pryskyřice k úpravě textilu	123
4.211 Příprava textilních pryskyřic	124
4.212 Použití textilních pryskyřic	127
4.22 Pryskyřice k úpravě papíru	130
4.221 Příprava papírenských pryskyřic	131
4.222 Použití papírenských pryskyřic	134
4.23 Pryskyřice k úpravě kůže	137
4.24 Pryskyřice k úpravě jiných materiálů	138
4.3 Lakařské pryskyřice	139
4.31 Příprava lakařských pryskyřic	141
4.32 Použití lakařských pryskyřic	143
4.4 Jiné technické pryskyřice	145
Literatura	146
5. Lisovací hmoty (Inž. Jaromír Šňupárek)	154
5.1 Technologie výroby	155
5.11 Suroviny	155

5.111	Pojiva	155
5.112	Plniva	157
5.113	Příspěvky	159
	5.1131 Stabilizátory	159
	5.1132 Změkčovadla	160
	5.1133 Maziva	160
	5.1134 Barviva	160
	5.1135 Katalyzátory	161
5.12	Výroba	163
	5.121 Výroba mokrým způsobem	165
	5.122 Výroba suchým způsobem	173
5.2	Vlastnosti lisovací hmoty	174
	5.21 Lisotechnické vlastnosti	174
	5.22 Faktory ovlivňující lisotechnické vlastnosti	179
	5.23 Oblast lisovacích podmínek	180
	5.24 Smrštění	184
5.3	Technika zpracování lisovacích hmot	187
	5.31 Úprava hmot před lisováním	188
	5.311 Skladování lisovacích hmot	188
	5.312 Předlisování hmot (tabletače)	188
	5.313 Předehřev hmoty	189
	5.32 Lisování	193
	5.321 Způsoby lisování	193
	5.3211 Přímé lisování	194
	5.3212 Lisostřík	197
	5.3213 Vytlačování	198
	5.322 Podmínky lisování	198
	5.33 Konečná úprava výlisků	200
5.4	Vlastnosti výlisků z aminoplastů	200
	5.41 Mechanické vlastnosti	201
	5.42 Dielektrické vlastnosti	202
	5.43 Tepelné vlastnosti	204
	5.44 Odolnost proti působení vlhkosti a vody	205
	5.45 Odolnost proti chemikáliím	206
	5.46 Optické vlastnosti	206
	5.47 Odolnost proti tropickým podmínkám	207
	5.48 Fyziologické vlastnosti	207
5.5	Použití lisovacích hmot — aminoplastů	208
Literatura		208
6.	Vrstvené hmoty (Inž. Jaromír Šňupárek)	215
6.1	Dekorační vrstvené hmoty	216
6.11	Technologie výroby dekorativních vrstvených hmot	218
	6.111 Suroviny	218
	6.1111 Pojiva	218
	6.1112 Plniva	221
	6.112 Výroba	225
	6.1121 Příprava impregnačních roztoků	225
	6.1122 Impregnace papírů	226
	6.1123 Řezání papírů a skládání složek	233
	6.1124 Lisování	234
	6.1125 Dokončující práce	239
6.12	Vlastnosti dekorativních vrstvených hmot	240
6.13	Použití	241

6.14 Zpracování dekoračních vrstvených hmot	242
6.2 Technické vrstvené hmoty	243
Literatura	245
7. Lehčené hmoty (Inž. Jaromír Šňupárek)	250
7.1 Teorie tvorby pěnové hmoty	251
7.2 Technologie výroby aminoaldehydových lehčených hmot	254
7.21 Suroviny	255
7.211 Aminoaldehydové pryskyřice	255
7.212 Povrchově aktivní látky a katalyzátory	257
7.213 Přísady, plniva a pomocné látky	258
7.22 Šaržový způsob výroby	258
7.23 Kontinuální způsob výroby bloků	259
7.24 Výrobní způsoby „in situ“	262
7.3 Vlastnosti aminoaldehydových lehčených hmot	264
7.31 Tepelně izolační vlastnosti	265
7.32 Zvukově izolační vlastnosti	267
7.33 Mechanické vlastnosti	267
7.34 Tepelná odolnost	268
7.35 Navlhavost	269
7.36 Stálost proti chemikáliím	269
7.37 Odolnost proti plísním a bakteriím	270
7.38 Odolnost hmoty proti působení na jiné materiály	270
7.39 Speciální vlastnosti	270
7.4 Použití pěnových močovinoformaldehydových hmot	270
Literatura	273
Rejstřík	278